

Gezond verstand kan de aarde niet redden

Door Marius Aalders

„Dit boek ging over de toekomst van de mens”. Zo besluit Gordon Rattray Taylor zijn nieuwste bestseller „De ondergang van de mensheid.” Het is het al vaker aangekondigde Doomsday Book, een opsomming van het hele gamma van calamiteiten, dat de wereld te wachten staat, tenzij er een wonder gebeurt. Want zover zijn we al.

In Nederland waar „De week van de aarde” werd gevierd is het een aardige handleiding voor de bestrijders van de milieuvervuiling: wie weet wordt het bestaan van de aarde door Taylor's waarschuwingen nog enkele weken geprolongeed.

Puinhoop

Een opwekkend beeld tekent de schrijver van „De biologische tijdbom” niet. Zijn inventarisatie van de manifeste en sluimerende gevaren die ons leven bedreigen maakt moedeloos zowel als opstandig. Wie nog deel van leven wil hebben zou het boek ongelezen kunnen laten, als het geen duidelijk teken aan de wand was voor diegenen onder ons die het leven nog wat langer willen rekken dan tot het omineuze jaar 2000.

„Alleen zij die nog een kinderlijk vertrouwen hebben in de aard van de mens zullen afhankelijk willen zijn van het zogenaamd „gezond verstand”, in plaats van vertrouwen te stellen in de beproefde, natuurlijke processen, die de evolutie van het leven mogelijk maakten”, meent Taylor. „En als wij er dan toch een puinhoop van maken, zal er tenminste niemand zijn om te zeggen: „Dat had ik wel gedacht”.

„Wanneer zullen wij ten onder gaan?” vraagt Taylor zich af en hij gelooft het antwoord te weten: als lemmingen last van overbevolking krijgen trekken ze er op uit en sterven in meren en rivieren. De mens heeft „tot nu toe steeds nieuwe gebieden gevonden, waar hij zich kon vestigen, zodat psychische en fysieke overbelasting kan worden vermeden. Onze uitwijkmogelijkheden worden echter steeds kleiner, temeer daar we er de voorkeur aan geven in steeds grotere steden te wonen.”

Vrije teugel

Worden we dus eerder door overbelasting dan door hongersnood bedreigt? In beide gevallen zal de wereldbevolking op drastische wijze worden ingeperkt: „De mensheid staat waarschijnlijk aan de vooravond van de ondergang en alleen iets zeer onverwachts zal haar voor een ramp kunnen behoeden.”

Maar volgens Taylor heeft nog nooit iemand geanalyseerd hoever we nog van een dergelijke ramp zijn verwijderd. Daarom doet hij het zelf maar:

Welvaartslachtoffer: voorbode van ondergang?

- De autoriteiten zullen niet meer opgewassen zijn tegen de snelle bevolkingstoename;
- sociale wantoestanden zijn misschien eerder reden tot ineenstorten van de maatschappij dan fysiologische reacties;
- resten nog die (onbekende) fysiologische reacties, waaraan mens en natuur te gronde gaan, maar die wetenschap misschien nog kan voorkomen, als snel wordt gehandeld.

In 1963 verscheen *Dode lente*, waarin Rachel Carson de gevaren van landbouwgiften uitvoerig schetste. In 1970 schrijft Frank Graham een vervolg (*Sinds dode lente*, Becht, f 14,90). Nog steeds „laten we bestrijdingsmiddelen de vrije teugel, zonder dat we precies weten wat we doen”.

Reclame

Het Amerikaanse tijdschrift *Scientific American* heeft het septembernummer gewijd aan de „biosfeer”. Nog interessanter dan de wetenschappelijke artikelen zijn de advertenties van grote Amerikaanse maatschappijen, waarin om strijd wordt aangekondigd, dat de industrie het probleem van de aantasting van het milieu aardig aan het overwinnen is. De *International Herald Tribune* publiceert een cartoon van Maudling met als ondertekening: „5000 dollar gaven we uit voor het schoonhouden van de lucht. En 272.000 dollar om daarmee reclame te maken”.

Ecologie-hoogleraar Lamonte Cole van de Cornell-universiteit vindt het „bemoedigend dat we de technologische kennis hebben of kunnen ontwikkelen om het getij te keren”: „Maar het is verontrustend om te zien dat we die kennis nog niet op een doelmatige manier kunnen toepassen. We kunnen de bevolkingsaanwas beperken en we kunnen zelfs veel doen aan het schoonmaken van onze vuile en verslechterende omgeving. Vooropgesteld natuurlijk dat de ramp al niet onafwendbaar is doordat sommige

soorten in de natuur, waarvan het leven op aarde afhankelijk is, uitgeschakeld zijn of doordat we onszelf hebben overladen met genen die het leven voor toekomstige generaties onmogelijk maken”.

Microbioloog René Dubos van de New-Yorkse Rockefeller Universiteit gelooft, dat de „werkelijke tragedie van de mens is, dat hij zich kan aanpassen aan vervuiling en lawaai”. Want naarmate we ons aanpassen accepteren we steeds slechtere omstandigheden zonder dat we ons realiseren, dat een kind dat in dit milieu wordt geboren geen kans heeft om te komen tot volle lichamelijke en geestelijke ontplooiing.” Hij vreest nog iets ergers dan „uitroeiing” van de menselijke soort: „een steeds toenemende teruggang van de kwaliteit van het menselijk bestaan”.

Prof. dr. D. J. Kuenen tijdens het Wageningen-congres Mens contra Milieu (Wereldvenster, f 7,50): „Het is zo ontzettend triest, dat veel mensen, ook economen, de ernst niet zien, niet willen zien! Ze geloven het gewoon niet!”

Alarmisten

Professor Paul Ehrlich, schrijver van „Population, Resources and Environment”: „Als mensen mij vragen: wat hun kansen op overleving zijn, antwoord ik, dat het op 't ogenblik 2 procent is, en als we echt hard eraan gaan werken misschien 3 procent”.

Er blijft weinig gelegenheid meer over voor de „nuchtere” pleiters voor expansie van onze economie en de aanhangers van de vooruitgang om te spreken van een „overtrokken voorstelling van zaken”.

Het is tijd voor de alarmisten, zoals Rattray Taylor. De „werkers van het elfde uur” zijn aan de slag gegaan om te zien of er nog iets te redden valt. „De „jongste dag” wordt voor het eerst serieus genomen.

- M. V. C. Aalders, Nicolaas Maeslaan 1, Muiderberg

Hoe lang kan een waterhoentje onder water blijven?

Toen ik op 23 oktober in het infiltratieveld te Bakkum één van dekanalen aldaar naderde schrok een eerstejaars waterhoen bij mijn nadering op. De vogel dook onmiddellijk onder water en toen ik in het vrij heldere water keek, zag ik de vogel tussen een aantal grote stenen doodstil op de grond liggen. Even later kwam de vogel boven om lucht te happen maar bij het zien van mij dook het dier weer onder en kon ik zien hoe het onder water snel naar het bruggetje zwom. Nog steeds onder water bleef de vogel onder de brugrand zitten. Later kwam het waterhoen alleen met de kop boven om „uit te blazen”. De vogel bleef al met al met tussenpozen van 1½ à 2 minuten onder water. Toen ik weg wilde gaan schrok de vogel, dook onder en kwam niet meer

boven. Ik heb minstens 20 minuten staan wachten (onderwijl streek er een klapekster, op nog geen 15 meter van mij vandaan, neer) maar het waterhoen kwam voor zover ik kon zien niet meer boven. Kan een waterhoen door angst zo lang onder water blijven dat het verdrinkt?

- I. J. Soeteman, Bakkersstraat 24, West Knollendam

Jonge niet vliegvlugge waterhoentjes kunnen wel eens in kleine slootjes onderduiken en in het „flap” verward raken en verdrinken. Het is niet onmogelijk dat het waterhoen u toch te slim af is geweest en ergens ongezien de kop boven water heeft gestoken. Dodaarsjes kunnen dat ook zo goed. Misschien heeft de klapekster u ook op een onbewaakt moment teveel afgeleid?

Red.